

Academic Article

ความยุติธรรมในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย
กับกฎแห่งกรรมตามหลักคำสอนของศาสนาพุทธ
กับสถานการณ์ภายในประเทศไทย

JUSTICE IN DEMOCRATIC RULERS AND THE LAW
OF KARMA ACCORDING TO THE TEACHINGS OF BUDDHISM
AND THE SITUATION WITHIN THAILAND

ภิญญาพัชญ์ ตีบวงษา*
สาขานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Pinyapat Tibwongsa*
Laws Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Phranakhon Rajabhat University

*E-mail: pinyapat@pnru.ac.th

Received: 2025-07-26

Revised: 2025-08-13

Accepted: 2025-08-20

บทคัดย่อ

ความยุติธรรมจะเกิดขึ้นในรัฐได้นั้น นอกจากการปกครองในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย อันเป็นส่วนสำคัญแล้ว หลักคำสอนว่าด้วยกฎแห่งกรรมในทางพุทธศาสนาเป็นส่วนสำคัญยิ่งที่ทำให้ความยุติธรรมปรากฏ ซึ่งกฎแห่งกรรมที่ว่าด้วยศีลธรรมคือความสุจริตในการกระทำใด ๆ ย่อมก่อให้เกิดความยุติธรรมในเรื่องต่าง ๆ ภายในรัฐได้ซึ่งในการกระจายทรัพยากรของรัฐและการบริหารทรัพยากรของรัฐให้เป็นไปอย่างทั่วถึงประชาชนและเป็นธรรมนั้น ความยุติธรรมจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อผู้ปกครองมีศีลธรรมอย่างแท้จริง ทั้งนี้ความยุติธรรมจะปรากฏในรัฐได้นั้นชนชั้นผู้ปกครองต้องเชื่อถือกฎแห่งกรรมและกฎแห่งกรรมคือการกระทำที่ชนชั้นปกครองได้กระทำลงในการกระจายทรัพยากรเพื่อประชาชนให้ได้รับประโยชน์อย่างเท่าเทียมกันมากที่สุด เมื่อชนชั้นผู้ปกครองเชื่อถือและกฎหมายคล้อยตามกฎแห่งกรรม ความยุติธรรมในสังคมจะแสดงผลเป็นความผาสุกของประชาชนและประชาชนทุกคนจะอยู่อย่างเท่าเทียมและมีความยุติธรรมในทุก ๆ ด้านความเจริญรุ่งเรืองทั้งด้านวัตถุและจิตใจก็จะเกิดขึ้นแก่รัฐหรือประเทศอย่างแน่นอน

คำสำคัญ: ความยุติธรรม, ประชาธิปไตย, กฎแห่งกรรม, ศาสนาพุทธ

ABSTRACT

For justice to be achieved in a state, in addition to the democratic form of government, which is an important part, the Buddhist teachings on the law of karma are an extremely important part in making justice manifest. The law of karma concerning good karma and morality, namely honesty in any action, will create justice in various matters within the state, of state resources and the management of state resources to be widespread and fair to the people. Justice can only be achieved when rulers are truly moral. For justice to be realized in the state, the ruling class must believe in the law of karma, and the law of karma is the actions taken by the ruling class in distributing resources to benefit the people as equally as possible. When the ruling class believes and the law obeys the law of karma, there is justice in society. It will be reflected in the happiness of the people and all people will live equally and have justice in all aspects. Both material and spiritual prosperity will certainly come to the state or country.

Keywords: Justice, Doctrine, Law of Karma, Buddhist Law

บทนำ

ความยุติธรรมตามหลักกฎหมายในระบอบประชาธิปไตยนั้นหากพิจารณาจากการที่มีการตรากฎหมายเพื่อใช้บังคับในปัจจุบันนี้ ประเทศไทยปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย ซึ่งระบอบประชาธิปไตยนั้นประเทศไทย (Kriengkrai Charoentanawat, 2001) ทรงมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ประชาชนในประเทศสามารถเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกที่เรียกว่า สิทธิขั้นพื้นฐานของสังคมได้อย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าความยุติธรรมในการเข้าถึงทรัพยากรโดยประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงสิ่งสาธารณูปโภคและประชาชนสามารถรักษาพยาบาลจากโรงพยาบาลของรัฐได้ฟรีในบางกรณี และรัฐดูแลคนชราที่อายุเกิน 60 ปี โดยให้เงินทุกเดือน

การปกครองของประเทศไทยนั้นตั้งแต่ในรัตนโกสินทร์ศกเป็นต้นมารวมประมาณ 200 ปีเศษ การพัฒนาประเทศมีความเจริญรุดหน้าไปแต่ความเจริญก้าวหน้าเป็นความเจริญที่มุ่งเน้นไปทางวัตถุนิยมตามประเทศในฝั่งตะวันตก และการรับอิทธิพลทางความคิดจากทางตะวันตกเกี่ยวกับการให้คุณค่ากับวัตถุนิยมเป็นหลัก ด้วยความที่ประเทศไทยนั้นเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาหรือยังเป็นประเทศที่ไม่เป็นประเทศอุตสาหกรรมเต็มตัว ประเทศไทยเราจึงต้องพึ่งพาภาคการเกษตรประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพภาคการเกษตร ทำให้ประเทศต้องพึ่งพาการลงทุนจากต่างประเทศเป็นหลักในการพัฒนาประเทศซึ่งทำให้ประเทศไทยต้องอาศัยผู้อื่นในการพัฒนา

ประเทศของตนเองและให้ทรัพยากรของประเทศออกนอกประเทศไปแลกกับคนในประเทศมีอาชีพ แต่ทรัพยากรธรรมชาติลดน้อยลง ประชากรในประเทศส่วนใหญ่เป็นคนชนชั้นล่าง กล่าวคือเป็นคนจนและเป็นคนชนชั้นกลาง การปกครองของประเทศไทยนั้นมีระบบที่ชัดเจน แบ่งการปกครองเป็นสามฝ่าย (Luanchawee, 2007) ในการปกครองระบอบประชาธิปไตย แต่เมื่อเทียบกับประเทศข้างเคียงของประเทศไทยนั้น ไม่ว่าจะเป็นประเทศกัมพูชา เวียดนาม ลาวและพม่า ประเทศไทยก็ยังคงมีการพัฒนาการและมีคุณภาพที่ดีกว่าประชากรในประเทศข้างเคียงเพราะประเทศไทยไม่เกิดภาวะสงครามในช่วงระยะเวลา 100 ปีที่ผ่านมา ถ้าประชากรในประเทศสามารถพัฒนาสิ่งปลูกสร้าง อาคาร ห้างร้าน ต่าง ๆ ไปได้ด้วยดี การค้าขายติดต่อกับต่างประเทศกว้างไกล แต่ด้วยการปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้น กลับทำให้จิตใจประชาชนและชนชั้นผู้ปกครองคิดแต่แสวงหาผลประโยชน์แต่ฝ่ายเดียวเพื่อตนเองและเป็นประโยชน์ด้านวัตถุ ไม่คำนึงถึงเรื่องอื่น ๆ ที่มีสาระสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน โดยความคิดในการปกครองระบอบประชาธิปไตยกลับเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาที่น่าตัวแทนเสียงข้างมากไปกระทำการแสวงหาผลประโยชน์ให้ตนเองแทนที่จะให้ผลประโยชน์เกิดแก่ประชาชน จึงกลับขัดขวางการเจริญก้าวหน้าทางด้านจิตใจและขัดขวางการพัฒนาประเทศในระดับจิตใจกับวัตถุให้สมดุลกัน

โดยนักคิดร่วมสมัยกล่าวถึงความยุติธรรมคือ John Rawls เสนอว่า สังคมที่ยุติธรรมคือสังคมที่ยึดหลักการความยุติธรรมในฐานะความเป็นธรรม ซึ่งหมายถึงการสร้างระบบที่ให้ความสำคัญกับ

เสรีภาพและความเสมอภาคของทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ด้อยโอกาสที่สุดในสังคม เป็นเรื่องสำคัญโดยเน้นใส่ใจประการในมุมมองที่ความยุติธรรมที่ให้ประชาชนในรัฐต้องได้รับจากรัฐ

การแสวงหาความยุติธรรมในประเทศในการเข้าถึงทรัพยากรของประชาชนค่อนข้างยากลำบาก ผู้ปกครองรัฐที่ใช้กฎหมายนั้น ใช้เพื่อประโยชน์ตนเองและพวกพ้องเป็นหลัก จึงมีความเหลื่อมล้ำต่อการเข้าถึงทรัพยากรของประชาชนในประเทศอย่างมาก หากจะมีเฉพาะบางกรณีเท่านั้นที่เห็นได้ว่าความยุติธรรมในการเข้าถึงทรัพยากรของรัฐปรากฏเด่นชัดขึ้นเกี่ยวกับ การที่ผู้ปกครองถูกดำเนินคดีเพื่อยึดทรัพย์กลับคืนสู่รัฐเท่านั้น ความยุติธรรมในรัฐโดยทั่วไปจะมุ่งเน้นไปถึงความเสมอภาคและสิทธิขั้นพื้นฐานเท่านั้น โดยเหตุผลที่ความไม่ยุติธรรมทำให้เกิดจากความเหลื่อมล้ำในสังคมที่เกิดปัญหาขึ้นในปัจจุบันนี้ การที่ประชาชนต้องแสวงหาความยุติธรรมมีอยู่หลายระดับซึ่งความยุติธรรมนั้นแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าความยุติธรรมโดยแก่นแท้แล้วมีอยู่ในธรรมชาติของสังคมมนุษย์ ซึ่งขออธิบายเป็นสองลักษณะกล่าวคือ ความยุติธรรมทางเนื้อหากับความยุติธรรมในขั้นตอน

ข้อแรก ความยุติธรรมในทางเนื้อหา โดยในเนื้อหาในการที่จะแสวงหาความจริงที่เป็นความยุติธรรมให้กับสังคมในประเทศเรานั้นขับเคลื่อนโดยระบอบประชาธิปไตยมีองค์กรหลากหลายองค์กรในประเทศในการปกครองแบบประชาธิปไตย ซึ่งองค์กรสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศอันได้แก่ องค์กรทั้ง 3 ตามหลักการของม็องเตสกีเอร์ ซึ่งองค์กรทั้ง 3 ในการขับเคลื่อน

ประเทศได้แก่องค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ องค์กรฝ่ายบริหาร และองค์กรฝ่ายตุลาการ องค์กรทั้ง 3 องค์กร ถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกัน (Sirisamphan, 1992) ในการใช้อำนาจในองค์กรฝ่ายบริหารมีความกว้างขวาง ในการบริหารและมีความกว้างขวางที่จะใช้อำนาจ ตามอำเภอใจและใช้อำนาจแสวงหาประโยชน์ เพื่อตนเอง สองอีกสององค์กรเพียงกำกับดูแล การให้ความยุติธรรมของฝ่ายบริหารประเทศหรือรัฐ

ในประเทศไทยนั้นความยุติธรรมที่สำคัญ เกิดขึ้นจากการร่างกฎหมายอันนำไปสู่ปัญหาสำคัญ คือ 1. ผู้ใช้กฎหมายก็คือฝ่ายบริหารและข้าราชการ นั่นเอง ต้นทางของปัญหาเนื่องจากความไม่มี ศีลธรรมเนื่องจากต้องการแสวงหาผลประโยชน์อยู่ แต่ฝ่ายเดียวทำให้สังคมเกิดปัญหาขึ้นจากการที่เงิน ของรัฐนั้นถูกนำไปใช้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งสามารถตรวจสอบได้และองค์กรที่ตรวจสอบ ซึ่งเป็นองค์กรอิสระของประเทศในปัจจุบันนี้ ไม่สามารถตรวจสอบได้เนื่องจากองค์กรอิสระ เหล่านั้นเองก็มีเจตนาไม่สุจริตหรือไม่โปร่งใส หรือถึงขนาดเจตนาทุจริตงบประมาณแผ่นดิน เช่นเดียวกันดังที่เป็นข่าวอยู่ในทุกวันนี้

ดังนั้นในการตรวจสอบฝ่ายบริหารและการให้อำนาจรัฐแก่องค์กรอิสระต่าง ๆ (Singhaneti, 2001) ประชาชนไม่สามารถตรวจสอบได้ว่า องค์กรต่าง ๆ ที่ได้รับอำนาจไปนั้นใช้อำนาจไปในทาง ที่ถูกต้องหรือไม่อย่างไร อย่างรวดเร็วและยังมี หน่วยงานของรัฐอีกมากมายรวมถึงกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ และหน่วยงานที่ไม่ใช่กระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ รัฐวิสาหกิจและองค์กรเอกชนที่อยู่ ภายใต้อำนาจกำกับดูแลของรัฐมีการฉ้อโกงหรือมี การทุจริตเป็นการทั่วไปทำให้เงินที่สมควรจะได้

แก่ท้องถิ่นหรือองค์กรต่าง ๆ ที่เป็นของรัฐหรือ รัฐมีส่วนหรือมีหุ้นส่วนอยู่ด้วยกับเอกชนนั้น เกิดความเสียหายขึ้นจนถึงปัจจุบันนี้อันมีผลให้ ความยุติธรรมไม่ปรากฏขึ้นในสังคม สิ่งที่เป็นไปได้ ในระบอบประชาธิปไตยของเรานั้นแม้ว่ามี การดำเนินทางคดีและมีคดีขึ้นสู่ศาลจำนวนมาก แต่การกระทำผิดกฎหมายยังคงมีอยู่โดยทั่วไป ในส่วนความยุติธรรมในชั้นตอนนั้น ประชาชน เข้าถึงขั้นตอนการได้ประโยชน์ยากกว่าชั้นชน ปกครองซึ่งสามารถข้ามชั้นได้ง่ายดายเพราะอาศัย อำนาจที่ปกครองนั้น

ความยุติธรรมที่เกิดขึ้นในประเทศไทย เพื่อให้ประชาชนกินดีอยู่ดีนั้นจึงเป็นเพียงแค่ ภาพลวงตาเท่านั้นเอง สำหรับประเทศไทยสิ่งหนึ่ง ที่ประเทศไทยมีก็คือบุคคลส่วนใหญ่ยังรำลึกถึง ศีลธรรมอันดีจากการที่นับถือศาสนาว่าการกระทำ บางอย่างหรือต้องทำบางอย่างต้องอยู่ในกรอบ หรือในศีลธรรม แต่เนื่องด้วยปัจจุบันประเทศไทย ประชาชนทั่วไป มองสังคมร่วมกันว่าเป็นระบบ วัตถุนิยม เสรีนิยม ประชาธิปไตย ที่เน้นวัตถุ ในความเจริญก้าวหน้าหรือการมุ่งสู่การกดขี่ ข่มเหงกันด้วยวัตถุว่าบุคคลใดมีทรัพย์สินมากกว่ากัน ทำให้สังคมไม่ว่าสังคมในเมืองหรือในชนบทต้องมีการต่อสู้แย่งชิงหรืออิจฉาริษยากันทำให้เกิด ความไม่เป็นธรรมเป็นการทั่วไปเนื่องจากบุคคล มีแต่ความอยากได้ อยากมี อยากเป็นกันทั้งสิ้น กฎแห่งกรรม คือหลักการกระทำกรรมดี ซึ่งผู้เขียน ชี้ลงไปทีศีลธรรมซึ่งเป็นส่วนสำคัญ ซึ่งชนชั้นปกครอง จะให้ความยุติธรรมเกิดขึ้นในการที่จะให้ประชาชน อยู่ดีกินดี เมื่อชนชั้นปกครองไม่มีศีลธรรม ความเป็นธรรมจึงไม่เป็นไปโดยทั่วถึงกันนั่นเอง

ทำให้ประชาชนในรัฐได้รับความยากลำบากในการใช้ชีวิตประกอบกับประเทศของเรานั้นในแต่ละภาคภูมิภาควัฒนธรรมก็แตกต่างกันด้วยประชาชนในแต่ละท้องถิ่นก็มีความคิดแตกต่างกันแต่ประชาชนในประเทศส่วนใหญ่มีความโลภโมโหสันหรือมีความอยากมีอยากได้อยากเป็นเหมือน ๆ กันและคิดว่าเงินคือสิ่งสำคัญที่สุดทำให้ระบบองค์กรทุกองค์กรแสวงหาเงินทองเพื่อความเจริญก้าวหน้าและใช้เงินทองเป็นเกณฑ์หลัก ในการแสดงถึงความยุติธรรมและมาตรฐานทางสังคมและการอยู่ร่วมกันของบุคคลในสังคมซึ่งมีปัญหาหลายประการและการขับเคลื่อนระบบองค์กรโดยระบบธนาคารซึ่งเป็นอยู่ปัจจุบันนี้ของประเทศก็มีปัญหาเนื่องจากประชาชนทั่วไปที่ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ไม่สามารถหาเงินได้ ไม่มีเครดิตทางสังคม ก็ไม่สามารถที่จะกู้ยืมเงินได้ทำให้เกิดปัญหามากมายและปัญหาในระบบอีกมากมายเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินก็มีปัญหา โดยเมื่อกู้ไปแล้วประชาชนไม่สามารถจ่ายเงินได้ก็มีการยึดที่ดินของประชาชนทำให้เกิดปัญหาเป็นวงจรมองไม่จบไม่สิ้น

ความยุติธรรมมีอยู่จริงหรือไม่

สังคมของมนุษย์พยายามจะหาความยุติธรรมให้ได้โดยบัญญัติศัพท์ต่าง ๆ ที่แสดงถึงความยุติธรรมซึ่งพอจะหาคำนิยามของคำว่ายุติธรรมได้คือ **ความยุติธรรม (justice)** หมายถึงความเที่ยงธรรม (rectitude); ความชอบธรรม (righteousness); ความชอบด้วยเหตุผล (fairness); ความถูกต้อง (rightness) แต่ถึงแม้จะบัญญัติศัพท์นี้ให้พิสดารอย่างไร สังคมมนุษย์ก็ยังไม่เกิดความยุติธรรมขึ้นอยู่ดี ดังเช่นความวุ่นวายในสังคมที่เกิดขึ้นเป็นประจำ เช่นเพราะต้องการให้เกิดความชอบธรรม

นักศึกษาจึงเดินขบวนประท้วง กรรมการที่ตัดสินกีฬาต้องมีความเป็นกลางเป็นสำคัญ แต่ก็มี การประท้วงการตัดสินของกรรมการเกิดขึ้นเป็นประจำ เป็นต้น ยิ่งกว่านั้นสุภาวิชกัญญาหมายังกล่าวไว้ด้วยว่า ความยุติธรรมที่ล่าช้าก็คือความไม่ยุติธรรม (Justice delayed is justice denied) แสดงให้เห็นว่า แม้สังคมมนุษย์จะปกครองด้วยหลักนิติรัฐก็ตาม แต่มนุษย์ก็ยังคงไม่สามารถค้นพบหาความยุติธรรมที่ชอบธรรมได้ บทความนี้มีอาจสรุปว่าความยุติธรรมนั้นคืออะไรกันแน่ แล้วความยุติธรรมที่แท้จริงนั้นมีอยู่หรือไม่ แต่จะขอน้อมแบ่งปันเรื่องราวที่ได้อ่านมาเพื่อเล่าสู่กันฟังแล้วพวกเราอาจจะยอมรับ “ความยุติธรรม” ที่ปรากฏว่ามีอยู่จริงในโลกปัจจุบันของมนุษย์ได้ดีขึ้นอีกระดับหนึ่ง

“เท่าเทียม” ไม่ได้หมายความว่า “ยุติธรรม”

คำพูด 2 คำที่มักจะถูกนำมาใช้อ้าง คือ “เท่าเทียม” กับ “ยุติธรรม” โดยตีความหมายอย่างผิด ๆ ว่า การทำให้คนได้รับอะไรเท่า ๆ กัน ก็คือความเท่าเทียม และเท่าเทียมก็คือความยุติธรรม ถ้าวเช่นนั้นโปรดพิจารณารูปข้างต้นโดยละเอียด เพื่อจะได้ร่วมกันพิจารณาให้เห็นว่า “ความเท่าเทียม (Fund for Educational Equality, 2019) ไม่ได้หมายความว่ายุติธรรม” การพิจารณาถึงความยุติธรรมนั้นสามารถพิจารณาได้ว่า

1. หากเรายึดถือความเท่าเทียม โดยตีความว่าจะต้องให้สิ่งของให้ผลประโยชน์แก่คนในสังคมเท่า ๆ กันทุกคน โดยไม่ต้องดูพื้นฐานของแต่ละคนนี้อาจไม่เท่ากันอยู่เดิม ในที่สุดสังคมก็อาจจะเกิดปัญหาที่เรียกว่า “ไม่ยุติธรรม”

2. ขณะเดียวกันมีการแบ่งผลประโยชน์ไม่เท่ากัน โดยเอาผลประโยชน์ไปให้คนหนึ่งคนมากที่สุด อาจจะถูกกล่าวหาว่า “ไม่เท่าเทียม” แต่กลับช่วยทำให้เกิด “ความยุติธรรม” หรือ “ความเป็นธรรม”

3. ในความเป็นจริงคนเราเลือกเกิดไม่ได้ มีทรัพย์สิน เงินทองฐานะครอบครัว มรดก เงินทุน การศึกษา มีโอกาส มีความสามารถมากน้อย แตกต่างกัน ดังนั้น เมื่อพื้นฐานของคนในสังคมไม่เท่ากัน มีความแตกต่างหลากหลายแต่ต้องอยู่ร่วมกัน รัฐควรจัดการกับทรัพยากรของประเทศอย่างไร จะจัดเก็บภาษีและจัดสรรภาษีอย่างไร เพื่อให้เกิดความยุติธรรมในสังคมรัฐมีทางเลือกดังต่อไปนี้

ก. รัฐเก็บภาษีจากทุกคนในจำนวนเท่ากัน ไม่ว่าจะยากดีมีจนก็เรียกเก็บเท่ากันหมด แล้วก็จัดสรรผ่านงบประมาณ แจกจ่ายให้ทุกคนเท่า ๆ กัน

ข. รัฐเก็บภาษีจากคนที่มีกำลังความสามารถสูงในจำนวนที่มากแล้วเอาไปใช้ให้คนในสังคมเท่า ๆ กันทุกคน

ค. รัฐเก็บจากคนที่มีกำลังมาก มีรายได้มาก ในอัตราภาษีที่สูงทำให้คนกลุ่มนี้ต้องแบกรับการจ่ายภาษีมามากกว่าคนกลุ่มอื่น ๆ แล้วนำไปจ่ายให้คนที่ด้อยโอกาสในสังคมมากกว่าคนกลุ่มอื่น ๆ

หากสังคมที่พึงปรารถนาคือสังคมที่มีความยุติธรรม มีความเป็นธรรม เฉลี่ยทุกข์ เฉลี่ยสุข ช่วยเหลือให้คนด้อยโอกาสให้มีโอกาสมากขึ้น สามารถมีโอกาสพัฒนาตนเองให้มีความสามารถมากขึ้น มีรายได้มากขึ้น รัฐก็ควร

จะต้องดำเนินการตามแนวทางข้อ ค. แต่ตามความเป็นจริงในปัจจุบันปรากฏว่า

1. ปัจจุบันรัฐแสวงหารายได้จากภาษีทางอ้อม ได้แก่ ภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) ภาษีสรรพสามิต ภาษีศุลกากร มูลค่ารวมคิดเป็นสัดส่วนมากกว่า 70% ของรายได้ของรัฐทั้งหมด ซึ่งภาระภาษีเหล่านี้จะไปตกอยู่กับผู้บริโภค เรียกว่า เก็บจากคนรวย-คนจนในอัตราเท่ากัน คือ 7% ของราคาสินค้า ไม่ว่าจะสูง-ต่ำ ดำ-ขาว หรือยากดีมีจน ก็ถูกเก็บภาษีในอัตราเท่ากัน เช่นเดียวกับภาษีสรรพสามิต รัฐเก็บภาษีเหล้าและบุหรี่ต่อขวดต่อซองในจำนวนเท่ากันจากคนรวยและคนจน

2. ปัจจุบันรัฐบาลจัดเก็บภาษีทางตรงที่คำนวณบนฐานของรายได้ประชาชนประเภทที่ใครมีรายได้มากก็จ่ายภาษีมาก ใครมีรายได้น้อยก็จ่ายภาษีน้อย ขณะนี้รัฐจัดเก็บภาษีประเภทนี้คิดเป็นสัดส่วนน้อยกว่า 30% ของรายได้ทั้งหมดของรัฐ ที่มาของรายได้มาจาก 5 แบบ ได้แก่ เงินเดือน ค่าจ้าง ค่าเช่า ดอกเบี้ย กำไร การเก็บภาษีปัจจุบันเฉพาะรายได้ที่มาจากเงินเดือน ค่าจ้าง ค่าเช่า ที่รัฐจัดเก็บภาษีในอัตราที่เพิ่มสูงขึ้นตามปริมาณรายได้ แต่ดอกเบี้ยและกำไร รัฐยังเก็บอัตราคงที่ รายได้จากดอกเบี้ย รัฐยังเก็บภาษีในอัตราคงที่ 15% ส่วนรายได้จากกำไรผลประโยชน์ประกอบการรัฐเคยจัดเก็บภาษีร้อยละ 30 แต่รัฐยังมีนโยบายลดภาษีรายได้นิติบุคคลเหลือร้อยละ 23 และจะลดเหลือร้อยละ 20 ต่อไป กำไรจากการซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ยังคงยกเว้นไม่ต้องจ่ายภาษี

จะเห็นว่าประชาชนผู้มีรายได้ดีมักเป็นบุคคลที่มีรายได้จากค่าเช่า ดอกเบี้ย และกำไร

มีสิทธิประโยชน์ในด้านภาษีอากรได้หลายวิธี ต่างกับคนที่มียรายได้จากเงินเดือนและค่าจ้างที่มี ภาระภาษีที่มากกว่า จำต้องถูกหักภาษี ณ ที่จ่าย ไว้ตั้งแต่ต้น

3. รัฐยังคงนโยบายหารายได้จากหวย ซึ่งถูกเรียกว่าเป็น “ภาษีคนจน” เพราะรวมเอา เงินค่าหวยของผู้ซื้อทุกคน นำเพียง 60% มาแบ่ง เป็นเงินรางวัลให้แก่ผู้ชนะซึ่งเป็นคนส่วนน้อย ของผู้เล่นหวยทั้งหมด ขณะเดียวกันนำ 28% เป็นรายได้ให้รัฐบาล อีก 12% เป็นค่าใช้จ่าย ในการดำเนินการ โดยที่คนเล่นหวยส่วนมาก ก็เป็นคนจน แต่เมื่อเทียบกับคนเล่นหุ้น บุคคล เหล่านี้รัฐกลับยกเว้นภาษีให้คนเล่นหุ้น ทั้ง ๆ ที่บุคคล เหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นคนมีฐานะค่อนข้างดีอยู่แล้ว

4. การใช้จ่ายเงินภาษีของรัฐ รัฐบาล ใช้จ่ายไปกับเงินเดือนและค่าจ้างของเจ้าหน้าที่รัฐ มากกว่าร้อยละ 50 ของงบประมาณรายจ่ายทั้งหมด ในแต่ละปี ที่เหลือก็จ่ายเป็นค่าวัสดุ อุปกรณ์ การเดินทาง ฯลฯ อีกจำนวนมาก นโยบายที่จัดสรรเงิน ลงไปสู่ชุมชนหมู่บ้าน เช่น นโยบายกองทุนหมู่บ้าน เอสเอ็มแอล กองทุนสตรีฯ เป็นนโยบายที่ดี แต่มี คำถามว่า เมื่อศักยภาพของแต่ละหมู่บ้านแตกต่างกัน แต่เหตุใดจึงจัดสรรให้เท่า ๆ กัน

5. นโยบายของรัฐในด้านกระตุ้น เศรษฐกิจและประชานิยม รถเมล์ฟรี รถไฟฟ้า ฟรี ยังมีการคืนภาษีรถคันแรก บ้านหลังแรกเป็นการจ่าย ภาษีให้แก่กลุ่มคนที่มีกำลัง มีโอกาส มียรายได้ ในระดับที่สามารถจะจ่ายภาษีได้เองอยู่แล้ว แทนที่จะเอาเงินภาษีส่วนนี้ไปช่วยเสริมศักยภาพ ของส่วนรวมหรือช่วยเหลือกลุ่มคนยากไร้จริง ๆ

แม้แต่นโยบายการรับจำนำพืชผล เช่น จำนำข้าว ก็ยังเป็นปัญหาว่าเป็นการช่วยเหลือเกษตรกรชาวนา ได้รับประโยชน์จริงหรือไม่ เกิดความเท่าเทียม และมีความยุติธรรมจริงหรือไม่ ส่วนนโยบายภาษี ทรัพย์สิน ภาษีที่ดิน รวมถึงบ้านนาถุประชาชนที่เป็น ประโยชน์ต่อประเทศชาติโดยตรง ทางรัฐเอง กลับไม่ได้สานต่อหรือผลักดันให้เกิดขึ้นจริง (Pinthong, n.d., as cited in Wongkampat Plus Media, n.d.)

หากเริ่มต้นที่ทำความเข้าใจของ ความยุติธรรมจากภูมิปัญญาของตะวันตกในสมัย โบราณเราจะพบว่ารูปคำศัพท์ของคำว่ายุติธรรม จะผูกติดกับความเชื่อทางศาสนาและสิ่งที่อยู่เหนือ ธรรมชาติเช่นเดียวกับเรื่องกฎหมายหรือศีลธรรม ในครั้งนั้นในยุคต้นของประวัติศาสตร์อารยธรรม ตะวันตกซึ่งมีกรีกเป็นชาติบุกเบิกสำคัญ เมื่อพิจารณา ในเชิงปรัชญาความยุติธรรมถูกมองว่าเป็นเสมือน พระประสงค์ของพระเจ้าเป็นความจำนงค์ของพลัง แห่งจักรวาล เป็นเรื่องโชคชะตาหรือพรหมลิขิต ซึ่งเป็นสิ่งกำหนดควบคุมยับยั้งบิดผันหรือลบล้าง ความปรารถนาใด ๆ ของมนุษย์

ลักษณะเหนือธรรมชาติของ ความยุติธรรมเช่นความสัมพันธ์กับความเชื่อว่า มนุษย์เป็นเพียงเศษเสี้ยวธุลีน้อยนิดหนึ่ง ซึ่งไร้อำนาจเปลี่ยนแปลงใด ๆ ในจักรวาลอันไพศาล ท่ามกลางอวกาศและกาลเวลาความเป็นไปต่าง ๆ ของสังคมล้วนเป็นสิ่งที่อยู่นอกเหนือเจตจำนง หรือการกำหนดตัดสินใจของปัจเจกชนใด ๆ โดยความยุติธรรมในทัศนคติเริ่มแรกจะเป็นเสมือน หลักการครอบจักรวาลแบบอภิปรัชญาซึ่งกำหนด

ควบคุมการทำงานของพลังงานแห่งธรรมชาติทั้งหลายในจักรวาลให้มีความสมดุลและกลมกลืนกันทั้งสิ้น

การเข้าถึงความหมายในเชิงปรัชญาซึ่งเป็นนามธรรมอย่างมากของความยุติธรรมข้างต้นคงเป็นเรื่องยากลำบากพอสมควรเมื่อเปรียบเทียบกับวิธีคิดในปัจจุบันอย่างไรก็ตามก่อนหน้ายุคบุกเบิกความเข้าใจเรื่องความยุติธรรมในเชิงปรัชญาดังกล่าวอารยธรรมกรีกโบราณก็มีปรากฏคำอธิบายเรื่องความยุติธรรมแต่กล่าวในเชิงบุคลาภิธานในรูปเทพนิยายกล่าวคือตกประมาณศตวรรษที่ 10 ก่อนคริสตกาลโฮเมอร์ได้เขียนมหากาพย์เกี่ยวกับเทพนิยายของกรีกขึ้นบทบาทความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครสำคัญในเทพนิยายนี้คือ เดมิสที่ปรึกษาของเทพซีอุสเทพธิดาแห่งการตัดสินพิพากษารวมทั้งความสัมพันธ์ของเทพธิดาดังกล่าวกับเทพอื่น ๆ แสดงนัยอุปมาถึงความคิดเรื่องความยุติธรรมของกรีกโบราณ ซึ่งแสดงเป็นบุคคลให้เห็นถึงลักษณะของความยุติธรรมในเชิงอุปมาว่ามีลักษณะอย่างไร เพื่อให้เห็นถึงลักษณะของความยุติธรรมได้อย่างชัดเจนในแนวคิดของความยุติธรรมของโลกตะวันตกยุคโบราณโดยอธิบายถึงเทพเจ้าแห่งความยุติธรรมได้ ดังนี้

เดมิสเป็นธิดาของยูเรนัสเทพแห่งท้องฟ้าและไกอาซึ่งเป็นเทพธิดาแห่งพื้นดินเดมิสได้หลอมรวมภูมิปัญญาเรื่องความมั่นคงจากบิดาของเธอพร้อม ๆ กับรูปแบบและความลึกซึ้งจากมารดาเดมิสมีรูปร่างใหญ่โตและความใหญ่โตของเธอนี้เองที่สร้างบทบาทสำคัญในเทพนิยายดังกล่าว อย่างไรก็ตามภายหลังได้มีการแก้ไขดัดแปลงเทพนิยายนี้ให้หันมาเน้นบทบาทเธอ

ด้านจริยธรรมและความมีเหตุมีผลแทนเดมิสที่เป็นที่ปรึกษาของซีอุสซึ่งเป็นเจ้าแห่งเทพเจ้าทั้งปวงโดยเป็นผู้ชี้แนะความคิดความอ่านซึ่งมีเหตุผลแก่เทพเจ้าผู้นี้ นอกจากนี้ยังทำหน้าที่เป็นทั้งมารดาบุญธรรมและชายาของซีอุสด้วย เดมิสมิธิดาอยู่ 4 องค์ 3 องค์แรกมีชื่อว่าไอรินยูโนเมียไทซี ซึ่งถือว่าเป็นเทพธิดาแห่งสันติภาพรัฐบาลที่ดีหรือความมั่นคงเป็นระเบียบและความผันแปรที่ซ่อนเร้นตามลำดับ ส่วนที่ดาวองค์ที่ 4 คือ ไดคหรือเทพธิดาแห่งความยุติธรรม (Goddess of Justice) เมื่อแปลความเชิงบุคลาภิธานจากเทพนิยายของกรีกโบราณแล้วความยุติธรรมจึงมีฐานะเป็นธิดาของอำนาจและการแนะนำปรึกษาที่ดี (เหตุผลที่ชอบ) อีกทั้งเป็นน้องสาวของสันติภาพรัฐบาลที่ดี (ความเป็นระเบียบ) และโอกาส (ความผันแปรที่ไม่ปรากฏ) ซึ่งทั้งหมดล้วนมีลักษณะแตกต่างกัน แต่มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ขณะเดียวกันความยุติธรรมหรือเทพธิดาแห่งความยุติธรรมก็มีศัตรูซึ่งเป็นเทพธิดาอยู่หลายคนคือ

ไฮบรีส (ความเลเยิดและบิดเบือน)

อีริส (ความขัดแย้ง)

ไดโนเมีย (ความไม่เป็นระเบียบ)

ลีซี (ความหลงลืมและการปกปิดซ่อนเร้น)

และแอมกิโลเจีย (ความผิดพลาดและคำพูดคลุมเครือ)

โดยเทพเจ้าซึ่งเป็นเทพธิดาทั้ง 3 คนสุดท้ายเป็นธิดาของอีริส

ส่วนเพื่อนและผู้ช่วยของเทพธิดาไดค ก็ได้แก่ สไต้ย เนทีซิส อีรินเยส และพลาซีไดโค

เรื่องทั้งหมดนี้เกี่ยวข้องกับบางส่วนของเรื่องการบังคับใช้กฎหมายหรือการลงโทษผู้ฝ่าฝืนกฎหมาย เพื่อนคนสุดท้ายเป็นบุคคลที่ถูกกำหนดให้เป็นผู้ดำเนินการตามคำพิพากษาของเทพิดาโคคโดยตรงคำพิพากษาดัดสินของโคคนี้แตกต่างจากของเดมิสผู้เป็นมารดาของเธอ ตรงที่ว่ามักไม่ใช่คำพิพากษาที่ไม่อาจโต้แย้งได้หรือไม่อาจจะเมิดได้อีกทั้งยังเปิดช่องให้เข้าใจผิดหรือโต้แย้งได้ และขณะที่โคคให้ความช่วยเหลือโดยปราศจากความกลัวหรืออคติใด ๆ แก่บรรดาผู้เดือดร้อนซึ่งมาเรียกร้องสิทธิของตนผลลัพธ์สุดท้ายที่ปรากฏแก่ผู้ร้องขอก็ยังคงขึ้นอยู่กับเทพิดาไทซี หรือเทพิดาแห่งโอกาสซึ่งแสดงบทบาทในที่นี้เช่นเดียวกับเทพิดาไม่ว่าผู้เป็นยักษ์ซาเทพแห่งโชคชะตาซึ่งไม่อาจหยั่งรู้ได้

เมื่อวิเคราะห์จากตัวละครสำคัญในมหากาพย์ของโฮเมอร์ข้างต้น แม้ว่าเทพินายกรีกโบราณนี้ไม่ให้อธิบายที่เป็นระบบใด ๆ เกี่ยวกับแนวคิดเรื่องความยุติธรรมตัวละครที่แฝงความหมายในเชิงบุคลาธิษฐานก็พออบอกให้แปลความ แม้เมื่อเกือบ 3,000 ปีก่อนเคยมีความเข้าใจกันว่าความยุติธรรมเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจอย่างมีเหตุผลโดยสัมพันธ์ใกล้ชิดกับสันติภาพ ความเป็นระเบียบมั่นคงและโอกาสหรือความผันแปร ขณะเดียวกันความยุติธรรมก็เป็นสิ่งตรงข้ามกับความเกินเลยและความบิดเบือน

คำอธิบายเรื่องความยุติธรรมของโฮเมอร์ก็อาจถือว่าก้าวหน้ากว่านักคิดรุ่นถัดมาในการที่เขาไม่อธิบายเรื่องความยุติธรรมโดยตรงในเชิงปรัชญา แต่กลับมีลักษณะอภิปรัชญา หรือยึดอยู่กับหลักสมบูรณภาพจนยากแก่การทำความเข้าใจ

ซึ่งจุดที่น่าสังเกตอีกข้อก็คือ ความสัมพันธ์อย่างยิ่งระหว่างความยุติธรรมและกฎหมายจนอาจกล่าวได้ว่า รวมตัวเป็นอินทรีย์อันเดียวกัน กฎหมายทำหน้าที่เป็นแขนขาหรือเครื่องมือของความยุติธรรม โดยที่ทั้งสองสิ่งล้วนมีกำเนิดจากองค์การของเทพเบื้องบน น่าสนใจว่าวิธีการอธิบายและตีความหมายในเทพินายกรีกเช่นนี้สอดคล้องกันอย่างน่าสงวนกับคำอธิบายเรื่องกฎหมายและความยุติธรรมในคัมภีร์มานะธรรมศาสตร์ของอินดูโบราณ ซึ่งอ้างว่า ทัณท์ หรือเทพโอรสของพระอิศวรก็คือตัวกฎหมายและขณะเดียวกันก็ถือว่าทัณท์กับความยุติธรรมคือสิ่งเดียวกัน (Changkwan-yuen, 1986)

นอกจากนี้ลักษณะร่วมของความยุติธรรมยังแสดงออกที่การเน้นเรื่องเอกภาพหรือความกลมกลืนซึ่งเป็นข้อตรงกันข้ามกับเรื่องความขัดแย้งหรือความรุนแรงหรือความไม่เป็นระเบียบต่าง ๆ ตรงจุดนี้นับว่ามีข้อสังเกตอีกครั้งที่แก่นสารเรื่องความยุติธรรมของกรีกโบราณสอดคล้องกับความคิดของขงจื้อและลัทธิเต๋า อันเป็นภูมิปัญญาของตะวันออกโบราณที่เน้นความสำคัญของเรื่องความกลมกลืนเช่นกันในฐานะเป็นสาระดีของความต้องการหรือความดีงามต่าง ๆ (Kamenke, 1976)

หันกลับมาพิจารณาความยุติธรรมในเชิงปรัชญาอีกครั้งหนึ่ง พิทากอรัส (580-500 B.C)

นับเป็นผู้เริ่มต้นอธิบายแนวคิดเรื่องความยุติธรรมในแง่ของความเสมอภาคโดยเฉพาะในประเด็นเรื่องความยุติธรรมในการลงโทษ แนวคิดสายนี้ได้เชื่อมต่อกับปรัชญากับคณิตศาสตร์เข้าด้วยกัน โดยอธิบายว่าความยุติธรรมนั้นเปรียบได้กับตัวเลข

ยกกำลัง 2 กล่าวคือมันให้ความเท่าเทียมกันแก่สิ่งที่เท่ากัน และดังนั้นจึงมีลักษณะเป็นตัวคูณ 2 ตัวที่เหมือนกัน ความไม่ทำจึงบังคับให้ตอบแทนหรือให้รางวัลกรรมดีในระดับหรือปริมาณเดียวกับการผิดนั้นหรือในแง่ตรงข้ามหมายถึงการลงโทษบุคคลให้สาสมเท่าเทียมกับความผิดที่ก่อขึ้น

เมื่อมาถึงยุคสมัยของเพลโต (427-347 B.C.)

ปรัชญากรีกได้เริ่มต้นมาพิจารณาแนวคิดเรื่องความยุติธรรมในฐานะเป็นหลักการทางจริยธรรมสำหรับการกระทำของมนุษย์หรือคุณธรรมโดยเฉพาะของมนุษย์ในงานเขียนเรื่องอูมมรัฐ (The Republic)

ของเพลโตเขาได้คำนึงถึงความยุติธรรมว่าหมายถึงการทำให้ถูกต้อง เมื่อปรับหลักนี้เข้ากับปัจเจกบุคคล จุดสำคัญของความหมายคำว่าความยุติธรรมของเพลโตจึงหมายถึงการที่แต่ละคนกระทำสิ่งที่ตนเกี่ยวข้องให้เป็นไปอย่างเหมาะสมในสายตาของเพลโต ความยุติธรรมเป็นเสมือนองค์รวมของคุณธรรม

(The whole of. Virtue) และถือเป็นคุณธรรมสำคัญที่สุดยิ่งกว่าคุณธรรมอื่นใด แต่โดยทั่วไปแล้วถือว่าคำตอบเกี่ยวกับความยุติธรรมจะถูกค้นพบได้โดยอาศัยปัญญาหรือการไตร่ตรองเชิงปัญญาอย่างลึกซึ้ง

คราวนี้แล้วความยุติธรรมเป็นคุณธรรมหรือสัจธรรมที่บุคคลผู้มีปัญญาเท่านั้นจึงจะค้นพบได้โดยเป็นสิ่งที่อยู่เหนือเหตุผลทางตรรกะแม้ว่าจะมีการกล่าวถึงกรอบกว้าง ๆ เกี่ยวกับความยุติธรรมข้างต้น การทำความดีก็ตาม การพิจารณาว่าอะไรเป็นกรรมดี หรืออะไรคือการกระทำที่ถูกต้องก็เป็นสิ่งที่ไม่ว่าจะอธิบายหรือแสดงออกด้วยคำพูด

มีเพียงเฉพาะผู้เป็นราชาปราชญ์หรือชนชั้นราชาปราชญ์เท่านั้น ที่สามารถให้คำตอบดังกล่าวได้โดยไม่พึงพากฎหมายลายลักษณ์อักษรใด ๆ (Friedmann, 1967)

นอกจากนี้จุดอ่อนสำคัญในเรื่องความยุติธรรมดังกล่าวยังสัมพันธ์กับการที่เพลโตพยายามอยู่ประเด็นเรื่องความยุติธรรมเข้ากับเรื่องรัฐในอุดมคติหรืออุดมรัฐซึ่งปกครองโดยราชาปราชญ์และมีการแบ่งแยก

ชนชั้นต่าง ๆ กันอย่างแน่นนอน ด้วยเหตุนี้เมื่อปรับความหมายกว้าง ๆ ของความยุติธรรมในแง่ที่เป็นการกระทำดีหรือการกระทำสิ่งที่ถูกต้องเข้ากับแกนกลางความคิดเรื่องอูมมรัฐดังกล่าวในจุดหนึ่งทำให้เพลโต สรุปนิยามคำว่าความยุติธรรมในเชิงรายละเอียดมากขึ้นว่า หมายถึงผลของการแบ่งแยกชนชั้น และการแบ่งหน้าที่ หมายถึงการที่ทุกคนตามส่วนที่จะพึงได้รับ และส่วนที่พึงได้รับจะได้รับมอบภาระหน้าที่เฉพาะ ซึ่งตนมีคุณสมบัติเหมาะสมสมควรตามความถนัด และการอบรมศึกษาที่จะปฏิบัติ (Harmon, 1964/1979)

จากข้อสรุปนี้เห็นได้ชัดว่าความยุติธรรมได้แนบแน่นอยู่กับความชอบธรรม เรื่องการแบ่งแยกชนชั้น หรือระบบชนชั้นในสังคมผูกพันกับความเชื่อของเพลโต เรื่องความไม่เสมอภาคโดยธรรมชาติของมนุษย์ซึ่งรวมทั้งการยอมรับเรื่องความชอบธรรมของระบบทาสในสังคมการยืนยันเรื่องให้ทุกคนยอมรับในสถานภาพทางชนชั้นของตนโดยเคร่งครัด ความยุติธรรมในแบบฉบับของเพลโตเช่นนี้จึงหนีไม่พ้นข้อวิจารณ์เรื่องการเป็นทฤษฎีความยุติธรรมที่สนับสนุนสังคมชนชั้น หรือสังคมชาติ และจากนี้เองที่เราอาจกำหนดทำที่ ว่าเห็นด้วยหรือไม่ต่อข้อเขียน

เพิ่มเติมของเพลโต ที่ว่าความยุติธรรมคือการสนใจแต่หน้าที่การงานของตนโดยไม่ยุ่งเกี่ยวแทรกแซงกับธุรกิจการงานของผู้อื่น

ความหมายของความยุติธรรมข้างต้นของเพลโต จะเห็นได้ชัดว่าไม่ผูกพันและไม่มียุทธศาสตร์ทางกฎหมายหรือนิติศาสตร์ ตรงกันข้ามการเน้นความสำคัญในเรื่องของราชาปราชญ์และท่าทีของเพลโตที่ไม่ยึดมั่นติดพันในคุณค่าของกฎหมายด้วยเห็นว่าเป็นกฎเกณฑ์ที่เป็นนามธรรมและหยาบเกินไปที่จะจัดการกับเรื่องมนุษย์ที่ละเอียดอ่อนกลับทำให้เพลโตเชื่อในการประสาทความยุติธรรมโดยปราศจากกฎหมาย ตรงจุดนี้เองที่ทำให้เกิดข้อโต้แย้งตีความกันในหมู่นักคิดพุดหลัง ๆ ว่าแท้จริงแล้วเพลโตเป็นนักปราชญ์เมธีฝ่ายอำนาจนิยมการแบ่งชนชั้นวรรณะหรือไม่ อย่างไรก็ตามแม้การให้ความหมายความยุติธรรมดังกล่าวจะไม่สัมพันธ์กับเรื่องกฎหมายนิยามดังกล่าวจึงอาจพิจารณาได้ว่าเป็นการอธิบายสิ่งที่เรียกว่าความยุติธรรมในการแบ่งสรรปันส่วนหรือความยุติธรรมทางสังคมในแบบฉบับของเพลโตที่มีลักษณะล้าหลังบนบริบททางประวัติศาสตร์หรือสังคมขณะนั้น

ในชั้นของอริสโตเติลมหาปราชญ์อีกท่านหนึ่งของกรีกโบราณ (384-322 B.C) ซึ่งเป็นลูกศิษย์ของเพลโต ภาพรวมของความยุติธรรมในทัศนคติของอริสโตเติลได้เปลี่ยนแปลงไปจาก peto กล่าวคือขณะที่เพลโตมองว่าความยุติธรรมเป็นเสมือนองค์กรรวมของเหล่าคุณธรรมทั้งปวงซึ่งเป็นการตีค่าคุณธรรมเรื่องความยุติธรรมยิ่งใหญ่สูงสุดในลักษณะครอบจักรวาล อริสโตเติลกลับมองความยุติธรรมว่าเป็นคุณธรรมเฉพาะเรื่องหรือ

คุณธรรมพิเศษเรื่องหนึ่งในท่ามกลางคุณธรรมหลากหลายในสังคมความยุติธรรมคือคุณธรรมทางสังคมประหนึ่งซึ่งเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและคุณธรรม เรื่องความยุติธรรมนี้จะใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต่อเมื่อมนุษย์ได้ปลดปล่อยตัวเองออกจากแรงผลักดันของความเห็นแก่ตัวอย่างยิ่ง

เมื่อเปรียบเทียบแนวคิดของกรีกเรื่องความยุติธรรมอื่น ๆ ก่อนหน้านั้นกล่าวได้ว่าอริสโตเติลได้นำทฤษฎีว่าด้วยความยุติธรรมอย่างเป็นระบบและมีอิทธิพลมากที่สุดในงานเขียนคลาสสิกของอริสโตเติลชื่อ nichomachean Ethics ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นงานเขียนที่สำคัญยิ่งเล่มหนึ่งเท่าที่เคยปรากฏ ซึ่งกล่าวถึงปัญหาเรื่องความยุติธรรมอย่างเป็นระบบ อริสโตเติลได้แบ่งความยุติธรรมออกเป็น 2 ประเภทคือ (Aristotle, n.d.)

ความยุติธรรมตามธรรมชาติ natural justice หมายถึงความยุติธรรมซึ่งมีลักษณะเป็นสากลใช้ได้ต่อมนุษย์ทุกคนไม่มีขอบเขตจำกัดและอาจค้นพบได้โดยเหตุผลบริสุทธิ์ของมนุษย์

ความยุติธรรมตามแบบแผน (Conventional Justice) หมายถึง ความยุติธรรมซึ่งเป็นไปตามตัวบทกฎหมายของบ้านเมืองหรือเป็นธรรมเนียมปฏิบัติของแต่ละสังคมหรือชุมชน ความยุติธรรมลักษณะนี้อาจเข้าใจแตกต่างกันตามแต่ละสถานที่และอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลาหรือตามความเหมาะสม

สาระสำคัญในทฤษฎีความยุติธรรมของอริสโตเติลคงอยู่ที่เรื่องความยุติธรรมโดยธรรมชาติหรือความยุติธรรมเฉพาะเรื่อง ซึ่งในรายละเอียดเขาได้จำแนกความแตกต่างระหว่างความยุติธรรม

ในการแบ่งสรรปันส่วนและความยุติธรรมในการแก้ไขข้อใช้ความเสียหาย กล่าวโดยจำเพาะถึงความยุติธรรมในการแบ่งสรรปันส่วนหมายถึง ความยุติธรรมที่เกี่ยวข้องกับการแบ่งปันส่วนทรัพย์สิน สิทธิหน้าที่ เกียรติยศ หรืออำนาจในสังคมภายใต้หลักความเสมอภาค แต่ความเสมอภาคที่นี้หลักใหญ่ใจความหมายถึง ความเสมอภาคตามสัดส่วน กล่าวคือ สำหรับอันนี้ตัวตนแล้วการแบ่งสรรบรรดาสิ่งอันบุคคลทั่วไปประการนั้นมิใช่กระทำต่อคนทุกคนเสมอภาคกันหมดแต่ต้องคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคลทั้งในแง่ของคุณธรรม ความสามารถ และผลของงานต่าง ๆ

ด้วยเหตุนี้การจัดสรรทรัพยากรเกียรติยศ ตำแหน่งหรืออำนาจต่าง ๆ แก่สมาชิกในสังคมจึงย่อมแตกต่างกันที่มีความสามารถหรือผลงานเสมอเหมือนกันเท่านั้นที่สมควรได้รับผลตอบแทนเท่ากัน ในแง่นี้คงเห็นได้ว่าหลักความยุติธรรมในการแบ่งสรรปันส่วนตามทัศนคติของอริสโตเติลจะคำนึงถึงเรื่องคุณค่าผลงานหรือความเหมาะสมของคนเป็นหลักมากกว่าจะเป็นหลักความยุติธรรมแนวที่เน้นเรื่องความเสมอภาคของบุคคล

การตีความเรื่องความยุติธรรมของอริสโตเติลเช่นนี้แสดงให้เห็นว่าลึก ๆ ลงไปแล้วเขาไม่เชื่อเรื่องความเสมอภาคโดยธรรมชาติของมนุษย์ ด้วยเหตุนี้เองที่ทำให้เขาเน้นว่าในการพิจารณาปัญหาเรื่องความยุติธรรมในการแบ่งสรรปันส่วนไม่อาจละเลยการพิจารณาปัญหาเรื่องความยากกว่า หรือความเหนือกว่า ซึ่งความสามารถของมนุษย์หากกล่าวโดยสรุปความยุติธรรมกำหนดบังคับให้มีการปฏิบัติโดยเท่าเทียมกันต่อคนที่เท่ากัน และปฏิบัติอย่าง

ไม่เท่าเทียมกันต่อคนที่ไม่เท่าเทียมกัน ความยุติธรรมจึงเป็นเรื่องของเหตุผลและกฎเกณฑ์และเกิดขึ้นจากการให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งแก่บุคคลแต่ละคนตามที่เหมาะสมแก่บุคคลนั้น ๆ

สาระสำคัญในทฤษฎีความยุติธรรมของอริสโตเติลคงอยู่ที่เรื่องความยุติธรรมโดยธรรมชาติและความยุติธรรมเฉพาะเรื่องซึ่งในรายละเอียดเขาได้จำแนกความแตกต่างระหว่างเรื่องความยุติธรรมในการแบ่งสรรปันส่วนและความยุติธรรมในการแก้ไขข้อใช้ความเสียหาย

กล่าวโดยเฉพาะถึงความยุติธรรมในการแบ่งปันส่วน หมายถึง ความยุติธรรมที่เกี่ยวข้องกับการแบ่งสรรปันส่วนทรัพย์สิน สิทธิหน้าที่ เกียรติยศ หรืออำนาจในสังคมภายใต้หลักเรื่องความเสมอภาคและความเสมอภาคในที่นี้หลักใหญ่ใจความหมายถึง ความเสมอภาคตามสัดส่วน กล่าวคือ สำเนาที่เกิดขึ้นแล้วการแบ่งสรรปันส่วนบรรดาสิ่งทั้งบุคคลทั่วไปปรารถนาอันมิใช่การกระทำต่อคนทุกคนเสมอกันหมดแต่คำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคลทั้งในแง่ของคุณธรรม ความสามารถ และผลงานต่าง ๆ ด้วยเหตุนี้การจัดสรรทรัพย์สิน เกียรติยศ ตำแหน่ง หรืออำนาจต่าง ๆ แก่สมาชิกในสังคมจึงย่อมแตกต่างกัน คนที่มีความสามารถ หรือผลงานเสมอเหมือนกันเท่านั้นที่สมควรได้รับผลตอบแทนเท่ากัน (Dias, 1976)

กฎแห่งกรรม คือ หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่ว่า การกระทำทุกอย่าง (กรรม) ของคนเรา ไม่ว่าจะเป็นทางกาย วาจา หรือใจ จะส่งผลให้เกิดวิบากกรรม (ผลของกรรม) ทั้งในปัจจุบันและอนาคต เปรียบเสมือนกฎแห่งธรรมชาติที่ไม่มีใครหลีกเลี่ยงได้

กรรม: การกระทำทุกอย่างของคนเรา ซึ่งแบ่งออกเป็นกรรมดี

(กุศลกรรม) และกรรมชั่ว (อกุศลกรรม)

วิบากกรรม: ผลของกรรมที่ผู้กระทำจะได้รับ ไม่ว่าจะเป็นความสุข หรือความทุกข์

กฎแห่งกรรม เป็นกฎสากลที่ควบคุมความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลของกรรม สรุปคือ กฎแห่งกรรมเป็นหลักธรรมที่สอนให้คนเราตระหนักถึงผลที่จะตามมาจากการกระทำของตนเอง และส่งเสริมให้ประพฤติตนในทางที่ดีงาม เพื่อผลลัพธ์ที่ดีที่สุดในที่สุด

ความเชื่อมโยง ทั้งสองแนวคิดต่างก็มีเป้าหมายเดียวกันคือการสร้างความยุติธรรมและสมดุลในสังคม กฎแห่งกรรมเป็นเหมือนหลักการทางศีลธรรมและจิตวิญญาณ ส่วนความยุติธรรมเป็นหลักการทางสังคมและกฎหมาย

การกระทำในทางโลกที่ส่งผลต่อความยุติธรรมก็อาจสอดคล้องกับกฎแห่งกรรมได้เช่นกัน การเข้าใจทั้งสองแนวคิด จะช่วยให้เราเข้าใจถึงความรับผิดชอบในการกระทำของตนเอง และสร้างสังคมที่ยุติธรรมและเป็นธรรมได้มากขึ้น

กฎแห่งกรรม กฎแห่งการกระทำ เป็นกฎแห่งเหตุและผล เป็นกฎของธรรมชาติ คือ ธรรมฝ่ายใดเกิดขึ้นในใจก็ทำกรรมฝ่ายนั้น เกิดกุศลธรรมก็ประกอบกุศลกรรม เกิดอกุศลธรรมก็ประกอบอกุศลกรรม อย่างนี้เรียกว่า ธรรมชาติกฎแห่งกรรม เป็นเรื่องราวความเป็นจริงของชีวิตคือ ประกอบเหตุอย่างนี้ต้องไปมีผลอย่างนั้น ประสพผล อย่างนี้ เพราะประกอบเหตุมาอย่างนั้น กรรม คือ การกระทำทางกาย ทางวาจา และทางใจ จะดีหรือชั่ว เจตนาหรือไม่ จะน้อยหรือมาก ทุกเพศทุกวัย ล้วนมีผล

ทั้งสิ้นที่ไม่มีผลไม่มีเลยผล บางอย่างปรากฏในปัจจุบันทันตาเห็นบางอย่างเห็นผลตอนตายไปแล้ว กฎแห่งกรรมนี้ไร้ความปรานี ไม่มีข้อยกเว้นให้กับใคร ๆ ไม่จำกัดเชื้อชาติ ภาษา ศาสนาใดก็ตามในโลก จะอยู่บนดิน บนน้ำ บนอากาศ ดวงจันทร์ ดวงดาว ก็หนีกฎแห่งกรรมไม่พ้น แม้แต่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าในสมัยที่ยังเป็นพระบรมโพธิสัตว์ นักสร้างบารมีก็ยังคงต้องเสวยวิบากกรรม เพราะกรรมติดตามตัวเราไปทุกที่ทุกสถานเหมือนเงาติดตามตัว เมื่อเรายังหนีตัวเราไม่พ้น เราก็หนีกฎแห่งกรรมไม่พ้นเหมือนกัน กฎหมายหรือกฎเกณฑ์อะไรบางอย่างในโลกที่มนุษย์สมมติกันขึ้นมา ยังหลีกเลี่ยงเปลี่ยนแปลงได้ ปีนี้ใช้อย่างนี้ปีหน้าเปลี่ยนไปอีกอย่าง แต่กฎแห่งกรรมไม่เคยเปลี่ยนแปลง พระพุทธศาสนาใช้คำเรียก กฎแห่งกรรม ว่า “กรรมนิยาม” คือ ความแน่นอนของกรรม หมายความว่า กรรมที่เกิดจากการตัดสินใจทำลงไปแล้วย่อมให้ผล การเกิดผลของกรรม ทั้งดีและชั่ว เรียกว่าวิบาก ซึ่งมีกฎเกณฑ์แน่นอนตายตัว ท่านจึงเรียกกฎเกณฑ์แห่งวิบากกรรมว่า “กฎแห่งกรรม” ดังที่พระพุทธองค์ตรัสว่า สัมมาทิฐิที่เป็นเบื้องต้นของกุศลธรรมนั้นมี 10 ประการ ได้แก่ 1. ทานที่ให้แล้วมีผล 2. การสงเคราะห์กันมีผล 3. การยกย่องบูชาบุคคลที่ควรบูชามีผล 4. ผลแห่งกรรมดีและกรรมชั่วมีจริง 5. โลกนี้มี (ที่มา) 6. โลกหน้ามี (ที่ไป) 7. คุณของมารดา มี 8. คุณของบิดา มี 9. สัตว์ที่เกิดแบบโอปปาติกะมี และ 10. พระอรหันต์ผู้หมดกิเลสแล้วมีสัมมาทิฐิทั้ง 10 ประการนี้โดยเนื้อแท้คือ เรื่องของกฎแห่งกรรม ซึ่งการที่พระพุทธองค์ตรัสสอนเรื่องสัมมาทิฐิ 10 ประการนี้ก่อนอย่างอื่น ไม่ลักลัทธิ ไม่ประพฤติดิฉินคาม เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า กายสุจริต

แปลว่าประพฤติชอบทาง กาย วาจา วจีกรรม หมายถึง การกระทำทางวาจา วาจากรรมที่เป็นกุศล มี 4 อย่าง คือ ไม่พูดเท็จ, ไม่พูด ส่อเสียด, ไม่พูดคำหยาบคาย และไม่พูดเพื่อเจ้อ ส่วนวจีกรรมที่เป็นอกุศล จะตรงกันข้าม มโนกรรม หมายถึง การกระทำทางใจ คือ ทำกรรมด้วยการคิด ไม่ว่าจะทำกรรมชั่ว หรือกรรมดี มโนกรรมทางชั่ว มี 3 อย่าง คือ โลภอยากได้ของเขา พยาบาทปองร้ายเขา เห็นผิดจากคลองธรรม เรียกอีกอย่างว่า มโน 19 ทุจริต (แปลว่า ประพฤติชั่วด้วยใจ) มโนกรรมทางดี มี 3 อย่าง คือ ไม่โลภอยากได้ของเขา ไม่พยาบาทปองร้ายเขา เห็นชอบตามคลองธรรม เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า มโนสุจริต (แปลว่า ประพฤติชอบด้วยใจ)

สรุปความยุติธรรมภายในประเทศหรือภายในรัฐจะเกิดขึ้นได้นั้นนอกจากระบอบการปกครอง

แบบประชาธิปไตยอันเป็นส่วนสำคัญแล้ว ศีลธรรม คือความสุจริตยังเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่ง หากชนชั้นปกครองประสงค์ให้เกิดความยุติธรรมภายในประเทศขึ้น ในการกระจายทรัพยากรของรัฐ และการบริหารทรัพยากรของรัฐให้ทั่วถึงประชาชน อย่างเป็นธรรมนั้น ความยุติธรรมจะเกิดขึ้นได้ เมื่อผู้ชนชั้นปกครองมีศีลธรรมอย่างแท้จริง ความยุติธรรมที่แท้จริงจะปรากฏในรัฐได้ชนชั้นผู้ปกครองต้องศรัทธาและเชื่อถือกฎแห่งกรรม คือการกระทำ ตามความเชื่อนั้น เมื่อชนชั้นผู้ปกครองเชื่อถือและกฎหมายคล้อยตามกฎแห่งกรรมว่าด้วยศีลธรรม ความยุติธรรมในสังคมจะแสดงผลเป็นความผาสุกของประชาชน และทุกคนจะอยู่อย่างเท่าเทียม และมีความยุติธรรมในทุก ๆ ด้าน ในความเป็นจริงของสังคมอย่างแน่นอน

REFERENCES

- Luanchawee, P. (2007). **Constitutional law and political institutions**. Bangkok: Dhurakij Pundit University Press.
- Changkwan-yuen. P. (1986). **Political Philosophy System in Manawathammasat**. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Harmon, J. M. (1979). **Political Thought from Plato to the Present** (4th ed., S. Lamrik. Trans.). Bangkok: Thammasat University Press. (Original work published 1964)
- Singhaneti, B. (2001). Problems of independent constitutional organizations. **Administrative Court Academic Journal**, 1(3), 1-49.
- Sirisamphan, T. (1992). Control of Government Administration. **Parliamentary Bulletin**, 40(11), 20.
- Fund for Educational Equality. (2019). **Positive thinking is the seed of prosperity. Restructuring Thai education**. Retrieved from <https://www.eef.or.th>. [2025, 15 July]

Wongkarnpat Plus Media. (n.d.). **What is justice?**. Retrieved from <https://www.wongkarnpat.com/viewya.php?id=396> [2025, 15 Jul.]

Charoenthanawat, K.. (2001). **Concepts of sovereignty in Thailand**. Retrieved from <http://www.pub-law.net/article/ac231044.html>. [2025, 14 Jul.]

Aristotle. (n.d.). **Nicomachean Ethics**. Columbia University Press, New York. Kamenke, E. (1976). **What is Justtice?**. London: Buttorworths, OP.cit.

Dias, R.W.M.. (1976). **Jurisprudence**. London: Buttorworths.

Friedmann, W. (197). **Lugal Theory**. New York: Columbia University Press,. <https://opentextbc.ca/ethicsinlawenforcement/chapter/rawls-theory-of-justice/Search> comments 8 August 2025.

<https://www.dpu.ac.th/dpurdi/upload/public/c5cz7s77ggocogsgw.pdf>. Search comments 8 August 2025.

.....